

УДК 327 (477)

<http://doi.org/10.17721/2524-048X.2018.11.129-147>

Дмитро Лакішик

кандидат історичних наук,

старший науковий співробітник

ДУ «Інститут всевітньої історії НАН України»

ПІДТРИМКА СВІТОВОЇ СПІЛЬНОТИ У ВСТАНОВЛЕННІ СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ НА ДОНБАСІ: ФОРМИ, ЗДОБУТКИ Й МОЖЛИВОСТІ

Анотація. У статті досліджуються форми підтримки світовою спільнотою України у відновленні її суверенітету на Донбасі. Аналізуються нинішні досягнення та подальші перспективи у врегулюванні конфлікту на сході України. Наголошується, що російська агресія на території України похитнула основи європейської системи безпеки та засвідчила застарілі підходи та недієві механізми функціонування міжнародних безпекових структур.

Стверджується, що вже на початкових етапах конфлікту на сході української держави світова спільнота продемонструвала свою солідарність з Україною. Країни сформували неофіційне об'єднання на підтримку незалежності та територіальної цілісності української держави (увійшли більше 30 країн; міжнародні організації – Amnesty International, Human Rights Watch тощо; військово-політичні союзи – НАТО, ЄС, ПАРЄ, ОБСЄ тощо; фінансово-економічні інституції – МВФ, ЄБРР, Світовий банк тощо).

Зазначається, що введення миротворців ООН задля стабілізації ситуації на сході України наразі перебуває на стадії проекту і безпосередньо пов'язане з нагальністю реформування недосконалої системи функціонування міжнародної організації. Натомість активна невійськова міжнародна підтримка України світовою спільнотою (політична, економічна, гуманітарна тощо) нині є досить дієвою та ефективною.

Ключові слова: Україна, Російська Федерація, війна на Донбасі, суверенітет, міжнародна система безпеки, міжнародні організації.

Сучасний стан системи міжнародних відносин характеризується трансформаційними процесами, одним з яких є криза системи міжнародної безпеки. Її особливістю є те, що вона розгортається в умовах глобалізації, тобто максимального підвищення ступеня взаємної залежності суб'єктів міжнародної політики, що, відповідно, вимагає й підвищення рівня відповідальності учасників системи міжнародних відносин. Натомість нехтування міжнародними зобов'язаннями, особливо впливових акторів (наприклад – порушення Російською Федерацією низки ключових міжнародних домовленостей та угод), може спровокувати непередбачувані наслідки на регіональному та глобальному рівнях, підриваючи сталий економічний та культурний розвиток Європи та світу.

Незаконна анексія Росією Криму і початок війни на Донбасі призвели до руйнування основ європейської системи безпеки та засвідчили недієвість міжнародних безпекових механізмів, що виявились застарілими і такими, що не відповідають сучасним викликам та загрозам.

Нинішнє формування нового міжнародного порядку фактично визначається способами та наслідками вирішення сучасних конфліктних ситуацій, зокрема на сході України. Вироблення нових методів врегулювання світових криз сьогодення може зробити практично неможливим виникнення подібних конфліктів у майбутньому. Зазначимо, що війна на сході України є проявом сучасної гібридної війни, а способи її вирішення – ефективними заходами протидії гібридним технологіям.

Метою статті є висвітлення форм та напрямів підтримки міжнародною спільнотою України у боротьбі проти агресії РФ на її сході.

Дослідженням проблеми війни на Донбасі та підтримки України міжнародною спільнотою займається низка вітчизняних науковців, серед яких варто виділити В. Горбуліна, М. Розумного, В. Яблонського [16], Є. Магду [6]

та ін. У зв'язку з тим, що процес врегулювання ситуації на сході України не завершений, комплексно вивчати цю проблематику необхідно лише із використанням офіційних документів, як то рішення Генеральної Асамблеї ООН, Ради Безпеки ООН, Мінських домовленостей, санкційних документів тощо.

Зазначимо, що підтримка світовою спільнотою України на шляху до відновлення її суверенітету почала виявлятися вже на початкових етапах конфлікту на сході української держави. Першими дипломатичними кроками щодо врегулювання збройного конфлікту між Росією та Україною була Женевська зустріч за участю вищих дипломатичних представників України (А. Дециця), ЄС (К. Ештон), США (Дж. Керрі) та РФ (С. Лавров). 17 квітня 2014 р. було досягнуто домовленостей щодо звільнення захоплених бойовиками будівель на сході країни та амністії протестувальників. Для деескалації ситуації США, ЄС та РФ зобов'язалися підтримувати Спеціальну моніторингову місію ОБСЄ на непідконтрольній українській владі території. Також західні держави призупинили введення додаткових економічних санкцій проти Росії, які вони готувалися запровадити в разі провалу женевських переговорів [19].

Першими вагомими спробами досягнення тимчасового перемир'я та припинення вогню були домовленості у Мінську 2014-2015 рр. (Мінськ-1 та Мінськ-2) та їх підтримка світовою спільнотою. 5 вересня 2014 р. була досягнута мирна угода, в розробці та підписанні якої брали участь представник ОБСЄ Посол Г. Тальявіні, Другий Президент України Л. Кучма, посол Росії в Україні М. Зурабов (Тристороння контактна група), представники самопроголошених ДНР О. Захарченко та ЛНР І. Плотницький. Текст угоди не передбачав будь-якого визнання Донецької та Луганської «народних республік», а лише закріплював за територіями двох областей, що були підконтрольними проросійським бойовикам, «особливий статус» у складі України [14]. 19 вересня учасники контактної групи узгодили меморандум за

яким відбувається припинення вогню, зупинка на поточній лінії зіткнення та встановлення 30-кілометрової зони безпеки в Україні [8].

Незважаючи на недотримання бойовиками та терористичними угрупованнями пунктів домовленостей Мінська-1 високий представник ЄС із зовнішньої та безпекової політики Ф. Могеріні зазначила, що не бачить військового шляху вирішення конфлікту і наголосила на необхідності повного виконання мінських угод та безапеляційної підтримки ЄС України [9].

Після фактичного зриву мінських домовленостей 2014 р. в лютому 2015 р. лідерами «нормандської четвірки» (тип зустрічей у чотиристоронньому форматі Україна-ФРН-Франція-РФ, щодо вирішення збройного конфлікту на сході України) були проведені переговори щодо ситуації на сході України. Результатом їх стало вироблення комплексу заходів (Мінськ-2) щодо виконання Мінського протоколу, що були узгоджені контактною групою з метою деескалації збройного конфлікту. Основні положення Мінська-2 містили, зокрема, такі умови: негайне і всеосяжне припинення вогню в окремих районах Донецької та Луганської областей України; звільнення та обмін всіх заручників і незаконно утримуваних осіб на основі принципу «всіх на всіх»; відновлення повного контролю над державним кордоном з боку уряду України у всій зоні конфлікту; виведення всіх іноземних збройних формувань, військової техніки, а також найманців з території України під спостереженням; роззброєння всіх незаконних груп. Зрештою, домовленості 2015 р., як і 2014 р., не були реалізовані, адже майже відразу після початку «перемир'я» 15 лютого 2015 р. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ зафіксувала обстріл позицій української армії збройними загонами бойовиків [15].

Щодо подій Мінська-2 вельми слушно зазначив у своїх мемуарах тодішній президент Франції Ф. Олланд: «Насправді, його [Путіна] мета – послабити владу у Києві зі сподіванням пізніше привести нову команду, більш зручну для Росії та таку, яка б не бажала зближення з Європою. Особливо він хоче перешкодити вступу України до НАТО. В. Путін бажає відновити зону впливу, яка була в радянській імперії. Він хоче створити навколо своєї країни

захисну зону «слухняних» держав. Його тактика полягає в тому, щоб роздмухувати конфлікти його друзів з його супротивниками, а потім їх заморожувати» [23].

Одразу ж після узгодження положень затверджених у Мінську у лютому 2015 р. Рада Безпеки ООН на своєму засіданні 17 лютого одноголосно прийняла Резолюцію щодо України № 2202 (2015) на підтримку мінських домовленостей. Але варто підкреслити, що цей документ був запропонований РФ і доопрацьовувався іншими членами Ради. Зокрема у ньому наголошувалось, що «вирішення ситуації у східних регіонах України може бути досягнуто лише через мирне врегулювання цієї кризи», а саме через забезпечення виконання комплексу заходів, що були вироблені у Мінську [15].

Цікаво, але власне Росія, як постійний член Ради Безпеки ООН, неодноразово призводила до дестабілізації миру та безпеки на регіональному та міжнародному рівнях через розв'язання «гібридних» воєн та створення зон нестабільності у світі (Придністров'я, Південна Осетія, Абхазія, Донбас, Крим, Сирія тощо). Доводиться констатувати, що нині ООН бракує ефективних інструментів, щоб притягнути країну-агресора до відповідальності, а механізм санкцій Ради Безпеки ООН, який застосовується у відповідь на дії країн, що порушують мир, не є дієвим проти держави-агресора, яка є постійним членом Ради Безпеки.

Зазначимо, що Росія двічі накладала вето під час розгляду українських питань Радою Безпеки ООН – щодо засудження референдуму в Криму та створення Міжнародного трибуналу для розслідування та притягнення до відповідальності винних в збитті малайзійського літака МН-17. Також через загрозу російського «вето» блокується запровадження міжнародної миротворчої місії в Україні задля стабілізації ситуації. Натомість українські робочі групи в ООН постійно працюють над питанням введення миротворчого контингенту на Донбас. Наприклад, восени 2017 р. українська делегація в ООН передала на розгляд партнерам з Ради Безпеки оновлений проект резолюції про розміщення миротворців на Донбасі (попередній проект 2016 р. не знайшов

підтримки та не викликав належної реакції). Паралельно з ним на розгляді Ради перебував проект резолюції щодо миротворців на Донбасі від РФ, за яким миротворці можуть перебувати лише на лінії розмежування сторін – для забезпечення безпеки місії ОБСЄ. Крім того, ввести миротворців на схід України можна лише після розведення сторін і відведення важкої техніки, і лише за узгодженням із представниками ДНР та ЛНР. Російський проект викликав негативну реакцію з боку представників України, які заявили про підміну поняття і знецінення власне ідеї миротворчості. Натомість було зазначено, що миротворча місія ООН має діяти на всій території Донбасу, а не лише на лінії зіткнення, у місії не повинно бути росіян, не може йтися про погодження її введення з бойовиками, також вона не має означати скасування чи ослаблення антиросійських санкцій [21].

Варто підкреслити, що одразу після анексії Росією Криму у березні 2014 р. почало формуватись неофіційне об'єднання на підтримку незалежності та територіальної цілісності України у світі, адже більша частина світового співтовариства виступила за захист суверенітету України. До цього об'єднання входять як окремі країни (більше 30), так і міжнародні організації (Amnesty International, Human Rights Watch, Святий Престол), військово-політичні союзи (НАТО, ЄС, Вишеградська група, ГУАМ, ПАРЄ, ОБСЄ та Рада Європи (крім РФ та деяких країн СНД), більша частина країн-членів ООН), фінансово-економічні блоки (Велика сімка, Велика двадцятка (крім РФ), МВФ, ЄБРР, Світовий банк) тощо. Міжнародна коаліція донині надає Україні підтримку у різних суспільних сферах (військовій, політичній, фінансовій, гуманітарній, правозахисній, реформаторській тощо) та проводить санкційну політику щодо країни-агресора [12].

Надважливою для України також є будь-яка підтримка окремими державами світу у ситуації, що склалась на її сході. Наприклад, США надають Україні вагомому допомогу економічного, військового та політичного характеру. У липні 2018 р. Палата представників Конгресу США прийняла двопартійну резолюцію щодо підтримки країн Східної Європи та НАТО. В документі також

наголошується на збереженні санкцій, введених США проти Росії у зв'язку зі спробою анексії Криму до відновлення суверенітету України над півостровом, а також санкцій через російське вторгнення на Донбас до повного виконання Мінських домовленостей. Водночас США прийняли рішення щодо виділення Україні 200 млн. дол., які мають бути використані для посилення її безпеки і оборони. Зокрема зазначається, що кошти мають бути спрямовані на надання Україні військової техніки та спорядження, послуг військового призначення, логістичного забезпечення та підготовку Збройних Сил України. Такі рішення керівництва США засвідчують незмінність їх позиції щодо підтримки України у її протидії російській агресії [18].

Протягом періоду російської агресії на території України незмінною є підтримка держави Великою Британією та Канадою. Хоча вихід Великої Британії з ЄС викликав занепокоєння можливою зміною її політичних настроїв щодо України, але заяви 2018 р. виявили запевнення її стійкої позиції у даному питанні. Також, військова допомога, яка надається Великою Британією та Канадою Україні постійно зростатиме до врегулювання безпекової ситуації на її території [1].

Одними з найактивніших учасників, які надають міжнародну допомогу Україні у ситуації, що склалась, є країни Балтії та Скандинавії. Зокрема, це Норвегія, яка від початку російської агресії збільшила фінансову підтримку України у 7 разів та Швеція [11; 22]. Постійною політичною підтримкою України займаються країни Балтії, які знаходяться у безпосередній близькості до держави-агресора. У 2017 р. прем'єр-міністри Естонії, Латвії та Литви висловили тверду підтримку суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів, рішуче засудили агресію РФ проти України. Також вони підкреслили, що введені проти Росії санкції повинні залишатися доти, доки не відбудеться повне виконання Мінських домовленостей та відновиться суверенітет і територіальна цілісність України: «Ми... вимагаємо від Російської Федерації поважати територіальну цілісність і суверенітет України і повернутися до неухильного виконання своїх зобов'язань

згідно з міжнародним правом. Ми закликаємо міжнародне співтовариство продовжувати активні політичні та дипломатичні зусилля для відновлення територіальної цілісності України в її міжнародно визнаних кордонах в інтересах стабільності і безпеки всієї Європи» [13].

У червні 2014 р. з метою налагодження дипломатичного діалогу між Україною та РФ, а також обговорення реалізації мирного плану Президента України П. Порошенка була заснована Трестороння контактна група (ТКГ), що є центральним посередницьким інструментом ОБСЄ. Загалом питання врегулювання кризи в Україні стало пріоритетом порядку денного ОБСЄ з лютого 2014 р. і до нині вдалося прийняти такі документи організації з регулювання ситуації на сході України: Рішення Постійної ради ОБСЄ від 21 березня 2014 р. «Щодо розгортання Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні»; Декларація Постійної ради ОБСЄ від 20 січня 2015 р.; Декларація на підтримку Спеціальної Моніторингової Місії ОБСЄ в Україні внаслідок трагічного інциденту, що стався 23 квітня 2017 р.

У березні 2014 р. в Україні почала роботу Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ (СММ), повноваження якої щороку продовжуються ще на рік. Це було необхідним для того, щоб зменшити напруженість та якомога швидше налагодити мир, стабілізувати ситуацію, а також забезпечити моніторинг та підтримку виконання усіх принципів та зобов'язань ОБСЄ. Спочатку місія повинна була збирати інформацію та робити звіти про безпекову ситуацію у зоні моніторингу, фіксувати факти інцидентів у ній, підтримувати за можливістю належне ставлення до прав людини та основних свобод, сприяти діалогу для нормалізації ситуації. З підписанням Мінського протоколу, Мінського меморандуму та Комплексу заходів, пов'язаних з імплементацією Мінських домовленостей основними завданнями СММ стали моніторинг за відведенням важкого озброєння на сході України, дотриманням режиму припинення вогню та сталий моніторинг ділянки українсько-російського державного кордону, яка тимчасово не контролюється Урядом України. У вересні 2016 р. СММ розробила оновлену концепцію моніторингу на

українсько-російському державному кордоні, але її реалізація ускладнюється блокуванням бойовиками доступу СММ до окупованих територій та неконтрольованої ділянки кордону, тому варто зазначити, що СММ не повністю виконує завдання, передбачені мандатом її місії [4].

Починаючи із подій, які відбулись в Україні у 2014 р., посилилось співробітництво між країною та НАТО у низці ключових галузей, адже Альянс повністю підтримує суверенітет та територіальну цілісність України у межах міжнародно визнаних кордонів. Країни-члени НАТО засудили військове втручання і підтримку бойовиків Росією та призупинили практичне цивільне та військове співробітництво з нею. З початком війни на сході України регулярно проводяться консультації у форматі Комісії Україна-НАТО. Окрім політичної підтримки, яку надає НАТО Україні, Альянс також істотно збільшив практичну допомогу країні. З липня 2016 р. (саміт НАТО у Варшаві) допомога НАТО Україні надається через Комплексну програму допомоги (КПД), яка містить проекти щодо активізації зусиль у ключових галузях реформування та розбудови спроможностей структур безпеки, а також оборони України (реформування структур безпеки і оборони, операції з підтримання миру, оборонні технології, оборонна промисловість та готовність цивільного суспільства, військове співробітництво, розвиток оперативної сумісності, наука і довкілля, громадська дипломатія тощо) [2].

Ще одним проявом підтримки України міжнародною спільнотою стало введення міжнародних санкцій у відповідь на агресію з боку РФ починаючи з 2014 р. Метою їх введення є припинення фінансування, надання озброєння та постачання Росією бойовиків на сході України. Санкції було введено більш ніж 40 країнами (деякі з них ці заходи проводять неформально, наприклад КНР) [5]. Передбачалось, поетапне введення санкцій проти РФ, починаючи із обмеження співробітництва, далі – обмеження на постачання окремих видів технологій і на завершення – санкції, направлені проти окремих секторів російської економіки [7].

Необхідно зазначити, що окремі європейські країни після рішення про введення санкцій проти Росії, рішуче виступили проти цього. Наприклад, з критикою санаційного тиску виступив уряд Словаччини, мотивуючи свої дії захистом національних інтересів країни, якщо санкції якимось чином зможуть їм зашкодити [17]. До держав, що висловились проти санкцій увійшли Чехія, Угорщина, Сербія, Кіпр, Італія, Фінляндія, що викликало невдоволення населення цих країн такою позицією їх керівництва.

Звернемо увагу на те, що початкове введення санкцій проти Росії відбувалось на тлі збройної агресії Росії проти України, що з плином часу позначилось на взаєминах найбільш економічно розвинутих політичних акторів – США, ЄС та КНР. Суперечності між ними призвели до виникнення протиріч, зокрема всередині ЄС та викликали сподівання РФ на відміну санкцій [3].

Загалом, введення санкцій проти РФ призвело до очікуваних економічних та політичних наслідків. Відбулось значне падіння російської валюти, що спровокувало зростання внутрішнього та зовнішнього боргів Росії, неможливість доступу до джерел зовнішніх запозичень та падіння цін на нафту [20]. Також Росія суттєво знизила свою частку в торговельному балансі ЄС, хоча на завершення 2017 р. помітним було пожвавлення торговельних показників (що було спричинене сезонним збільшенням частки імпорту корисних копалин Росією до ЄС) [10].

Отже, агресія Росії проти України, яка призвела до війни на Донбасі, має глобальні наслідки та накладає відбиток на сучасний світовий порядок. Окрім того, дії Росії щодо України підірвали міжнародну систему довіри. Війна на сході України стала поштовхом до серйозних суперечок, які постали між глобальними акторами (США, ЄС, РФ, КНР) та регіонами. Внаслідок агресивної політики РФ щодо України відбулось нівелювання базових принципів міжнародного права та інститутів міжнародної безпеки.

Включення міжнародної спільноти до спроб врегулювання ситуації, яка виникла на сході України на ранніх етапах ескалації конфлікту, виявило солідарність дій у вирішенні посталої проблеми, зокрема через формат

Мінських домовленостей. Можна констатувати, що підписання Мінських угод сприяло крокам на шляху модернізації української армії та дало можливість врятувати тисячі життів мешканців Донбасу та українських військових, однак здебільшого невиконання пунктів Мінська-2 засвідчує про його недостатню ефективність та необхідність зміни такого формату.

Щодо дискусій, які тривають в Раді Безпеки ООН з розв'язання української кризи зазначимо, що наразі вони є безрезультатними з огляду на застосування Росією права вето або ігнорування рішень міжнародних інституцій. Проблема зміни правил прийняття рішень Радою Безпеки ООН триває досить довгий час, але у ситуації, коли одним з постійних членів ООН є держава-агресор і порушник міжнародних правил, потребує невідкладного вирішення. Нині за результатами обговорення на Генасамблеях ООН збройної агресії Росії проти України не було прийнято жодних конкретних рішень, що вказує на нездатність швидкого реагування міжнародної спільноти на сучасні безпекові виклики.

ОБСЄ, яка почала свою роботу на сході України на ранніх етапах розгортання конфлікту, не повністю виконує завдання, які передбачені мандатом її місії. Тим не менше, звіти місії ОБСЄ мають неоціненне значення, зокрема як джерело фактів постачання російської зброї, найманців і бойовиків з території Росії для підтримки російських збройних формувань на сході України.

Оскільки Україна не є членом НАТО, тобто не входить до його системи безпеки, у протистоянні російській військовій агресії Україна не отримала безпосередньої військової підтримки цієї організації. Натомість актуалізувався розвиток співробітництва між Україною та Альянсом у невійськовому вимірі. Непряма військова допомога у вигляді підготовки українських військовослужбовців інструкторами НАТО, проведення спільних навчань та постачання обладнання й екіпіровки, є надзвичайно важливою для протистояння російській агресії на сході України. Розвиваючи невійськову співпрацю з НАТО у сферах медичної реабілітації, логістики, кіберзахисту,

країна отримує потужну міжнародну підтримку та наближає Україну до стандартів Альянсу.

Міжнародні санкції, які почали запроваджувати країни світу щодо РФ після початку її агресії щодо України стали успішним прикладом здійснення тиску на порушника міжнародного порядку. Можна стверджувати, що вплив на Росію через санкційні обмеження є процесом досить тривалим і не одномоментним, але від того не менш дієвим, тому вартим подальшого застосування.

Загалом, нинішня міжнародна підтримка України світовою спільнотою є досить дієвою та ефективною, хоча вона наразі не передбачає військового втручання, а саме введення миротворчого контингенту ООН задля стабілізації ситуації на її сході.

Список використаних джерел та літератури:

1. Brexit не вплине на підтримку Великою Британією України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2372868-brexite-ne-vpline-na-pidtrimku-velikou-britanieu-ukraini.html> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

2. Відносини з Україною [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

3. Горбулін В. Вулканічний синдром [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dt.ua/internal/vulkanichniy-sindrom-280772_.html (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

4. Залучення ОБСЄ до процесу врегулювання кризи в та навколо України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://vienna.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/osce/OSCE_role (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

5. Китай де-факто підтримав санкції Заходу проти Росії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/157958> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

6. Магда Є. Гібридна війна: вижити і перемогти / Є. Магда. – Х.: Віват, 2015. – 304 с.

7. Мазярчук В. Етапи введення санкцій ЄС, США та іншими країнами проти Росії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ua.odfoundation.eu/a/5377,etapi-vvedennya-sankciy-ies-ssha-ta-inshimi-krayinami-proti-rosiyi1> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

8. Меморандум об исполнении положений Протокола по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно совместных шагов направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П. Порошенко и инициатив Президента России В. Путина [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.osce.org/ru/home/123807?download=true> (дата обращения: 14 октября 2018 г.). – Название с экрана.

9. Могеріні допускає впровадження нових санкцій проти Росії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2014/10/6/7026573/> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

10. Названы главные торговые партнеры Евросоюза [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://ubr.ua/ukraine-and-world/world/nazvany-hlavnye-torhovyie-partnery-evrosojuza-3867498> (дата обращения: 14 октября 2018 г.). – Название с экрана.

11. Норвегія пообіцяла і надалі надавати посилену фінансову підтримку Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1750379-norvegiya-poobitsyala-i-dali-nadavati-posilenu-finansovu-pidtrimku-ukrayini> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

12. Основна мета участі Президента в заходах в рамках 70-ї сесії Генасамблеї ООН – зміцнення міжнародної коаліції на підтримку України та

реформування Радбезу ООН [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/news/osnovna-meta-uchasti-prezidenta-v-zahodah-v-ramkah-70-yi-ses-36025> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

13. Прем'єри країн Балтії виступили із рішучою заявою на підтримку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/189465> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

14. Протокол по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно совместных шагов направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П. Порошенко и инициатив Президента России В. Путина [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.osce.org/ru/home/123258?download=true> (дата обращения: 14 октября 2018 г.). – Название с экрана.

15. Резолюция 2202 (2015), принятая Советом Безопасности на его 7384-м заседании 17 февраля 2015 года [Электронный ресурс] – Режим доступа: [http://undocs.org/ru/S/RES/2202\(2015\)](http://undocs.org/ru/S/RES/2202(2015)) (дата обращения: 14 октября 2018 г.). – Название с экрана.

16. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / За заг. ред. В.П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2017. – 496 с.

17. Словакия грозит наложить вето на санкции против России [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://www.bbc.com/russian/rolling_news/2014/08/140831_rn_slovakia_russia_sanctions.shtml (дата обращения: 14 октября 2018 г.). – Название с экрана.

18. Сполучені Штати прийняли рішення про виділення Україні 200 млн. дол. на цілі посилення безпеки і оборони у 2018 бюджетному році [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://usa.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/66456-spolucheni-shtati-prijnyali-rishennya-pro-vidilennya-ukrajini-200-mln-dol-na-cili-posilennya-bezpeki-i-oboroni-u-2018-byudzhetnomu-roci> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

19. США, ЄС і Росія домовилися про кроки щодо врегулювання в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу:

https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/04/140417_geneva_agreement_it.shtml
(дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

20. У Резервному фонді Росії закінчилися гроші - припиняє своє існування з лютого [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/2340152-u-rezervnomu-fondi-rosiji-zakinchilisyu-groshi-pripinyae-svoe-isnuvannya-z-lyutogo.html> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

21. Україна передала РБ ООН свій проект резолюції щодо миротворців [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2017/09/9/7154526/> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

22. Швеція виділить близько 400 тисяч доларів на підтримку українських реформ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://tsn.ua/groshi/shveciya-vidilit-blizko-400-tisyach-dolariv-na-pidtrimku-ukrayinskih-reform-1194786.html> (дата звернення: 14 жовтня 2018 р.). – Назва з екрану.

23. Hollande F. Les leçons du pouvoir / F. Hollande. – Paris: Stock, 2018. – 288 р.

References:

1. Brexit ne vplyne na pidtrymku Velykoyu Brytaniyeyu Ukrayiny (2017) [Online] – Available from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2372868-brex-it-ne-vplyne-na-pidtrimku-velikou-britanieu-ukraini.html> [Accessed: 14th October 2018].

2. Vidnosyny z Ukrayinoyu (2018) [Online] – Available from: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm [Accessed: 14th October 2018].

3. HORBULIN, V. (2018) *Vulkanichnyy syndrom* [Online] – Available from: https://dt.ua/internal/vulkanichniy-sindrom-280772_.html [Accessed: 14th October 2018].

4. Zaluchennya OBSYE do protsesu vrehulyuvannya kryzy v ta navkolo Ukrayiny (2017) [Online] – Available from: https://vienna.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/osce/OSCE_role [Accessed: 14th October 2018].

5. Kytay de-fakto pidtrymav sanktsiyi Zakhodu proty Rosiyi (2016) [Online] – Available from: <http://tyzhden.ua/News/157958> [Accessed: 14th October 2018].

6. МАНДА, Y. (2015) *Hibrydna viyna: vyzhyty i peremohty*. Kharkiv: Vivat.

7. MAZYARCHUK, V. (2014) *Etapy vvedennya sanktsiy YES, SSHA ta inshymy krayinamy proty Rosiyi* [Online] – Available from: <https://ua.odfoundation.eu/a/5377,etapi-vvedennya-sanktsiy-ies-ssha-ta-inshimi-krayinami-proti-rosiyi1> [Accessed: 14th October 2018].

8. Memorandum ob ispolnenii polozheniy Protokola po itogam konsul'tatsiy Trekhstoronney kontaktnoy gruppy odnositel'no sovместnykh shagov napravlennykh na implementatsiyu Mirnogo plana Prezidenta Ukrainy P. Poroshenko i initsiativ Prezidenta Rossii V. Putina (2014) [Online] – Available from: <https://www.osce.org/ru/home/123807?download=true> [Accessed: 14th October 2018].

9. Moherini dopuskaye vprovadzhennya novykh sanktsiy proty Rosiyi (2014) [Online] – Available from: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2014/10/6/7026573/> [Accessed: 14th October 2018].

10. Nazvany glavnyye torgovyye partnery Yevrosoyuza (2018) [Online] – Available from: <https://ubr.ua/ukraine-and-world/world/nazvany-hlavnye-torhovyie-partnery-evrosojuza-3867498> [Accessed: 14th October 2018].

11. Norvehiya poobitsyala i nadali nadavaty posylenu finansovu pidtrymku Ukrayini (2018) [Online] – Available from: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1750379-norvegiya-poobitsyala-i-dali-nadavati-posilenu-finansovu-pidtrimku-ukrayini> [Accessed: 14th October 2018].

12. Osnovna meta uchasti Prezydenta v zakhodakh v ramkakh 70-yi sesiyi Henasambleyi OON – zmitsnennya mizhnarodnoyi koalitsiyi na pidtrymku Ukrayiny ta reformuvannya Radbezu OON (2015) [Online] – Available from: <https://www.president.gov.ua/news/osnovna-meta-uchasti-prezidenta-v-zahodah-v-ramkakh-70-yi-ses-36025> [Accessed: 14th October 2018].

13. Prem'yery krayin Baltiyi vystupyly iz rishuchoyu zayavoyu na pidtrymku Ukrayiny (2017) [Online] – Available from: <http://tyzhden.ua/News/189465> [Accessed: 14th October 2018].

14. Protokol po itogam konsul'tatsiy Trekhstoronney kontaktnoy gruppy otноситel'no sovmestnykh shagov napravlennykh na implementatsiyu Mirnogo plana Prezidenta Ukrainy P. Poroshenko i initsiativ Prezidenta Rossii V. Putina (2014) [Online] – Available from: <https://www.osce.org/ru/home/123258?download=true> [Accessed: 14th October 2018].

15. Rezolyutsiya 2202 (2015), prinyataya Sovetom Bezopasnosti na yego 7384-m zasedanii 17 fevralya 2015 goda (2015) [Online] – Available from: [http://undocs.org/ru/S/RES/2202\(2015\)](http://undocs.org/ru/S/RES/2202(2015)) [Accessed: 14th October 2018].

16. HORBULIN, V. (ed.) (2017) *Svitova hibrydna viyna: ukrayins'ky front : monohrafiya*. Kyiv: NISD.

17. Slovakiya grozit nalozhit' veto na sanktsii protiv Rossii (2014) [Online] – Available from: https://www.bbc.com/russian/rolling_news/2014/08/140831_rn_slovakia_russia_sanctions.shtml [Accessed: 14th October 2018].

18. Spolucheni Shtaty pryynyaly rishennya pro vydilennya Ukrayini 200 mln. dol. na tsili posylennya bezpeky i oborony u 2018 byudzhetnomu rotsi (2018) [Online] – Available from: <https://usa.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/66456-spolucheni-shtati-prijnyali-rishennya-pro-vidilennya-ukrajini-200-mln-dol-na-cili-posilennya-bezpeki-i-oboroni-u-2018-byudzhetnomu-roci> [Accessed: 14th October 2018].

19. SSHA, YES i Rosiya domovylysya pro kroky shchodo vrehulyuvannya v Ukrayini (2014) [Online] – Available from: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/04/140417_geneva_agreement_it.shtml [Accessed: 14th October 2018].

20. U Rezervnomu fondi Rosiyi zakinchylsya hroshi - pryypnyaye svoje isnuvannya z lyutoho (2018) [Online] – Available from: <https://economics.unian.ua/finance/2340152-u-rezervnomu-fondi-rosiji->

zakinchilisya-groshi-pripinyae-svoe-isnuvannya-z-lyutogo.html [Accessed: 14th October 2018].

21. Ukrayina peredala RB OON sviy proekt rezolyutsiyi shchodo myrotvortsiv (2017) [Online] – Available from: <https://www.pravda.com.ua/news/2017/09/9/7154526/> [Accessed: 14th October 2018].

22. Shvetsiya vydilyt' blyz'ko 400 tysyach dolariv na pidtrymku ukrayins'kykh reform (2018) [Online] – Available from: <https://tsn.ua/groshi/shveciya-vidilit-blizko-400-tisyach-dolariv-na-pidtrimku-ukrayinskih-reform-1194786.html> [Accessed: 14th October 2018].

23. HOLLANDE, F. (2018) *Les leçons du pouvoir*. Paris: Stock.

Dmytro Lakishyk

PhD (History), Senior Research Fellow,

Institute of World History of

the National Academy of Science of Ukraine

**THE WORLD COMMUNITY SUPPORT IN THE BECOMING OF
SOVEREIGNTY OF UKRAINE ON DONBAS:
FORMS, EXPENSES AND OPPORTUNITIES**

***Abstract.** The article examines the forms of support for the international community of Ukraine in restoring its sovereignty in Donbas. The current achievements and further perspectives in the settlement of the conflict in eastern Ukraine have been analyzed. It is noted that Russian aggression on the territory of Ukraine has shaken the foundations of the European security system and has shown outdated approaches and ineffective mechanisms of functioning of international security structures.*

It is alleged that at the initial stages of the conflict in the east of the Ukrainian state, the world community has demonstrated its solidarity with Ukraine. A number of

countries have formed an informal association in support of the independence and territorial integrity of the Ukrainian state (over 30 countries have entered; international organizations are Amnesty International, Human Rights Watch, etc.; military-political unions – NATO, EU, PACE, OSCE, etc.; financial and economic institutions – IMF, EBRD, World Bank, etc.).

It is noted that the introduction of UN peacekeepers in order to stabilize the situation in the east of Ukraine is currently at the stage of the project and is directly related to the urgency of reforming the imperfect system of functioning of the international organization. Instead, active non-military international support (political, economic, humanitarian, etc.) of Ukraine by the international community is now quite effective and efficient.

Keywords: *Ukraine, Russian Federation, the war on Donbas, sovereignty, international security system, international organizations.*

Надійшла до редколегії 11.08.2018